

CEIP DE PRÀCTIQUES

C/. Valldemossa, 15
07010 PALMA
Tel./fax: 971 75 67 04

E-mail: ceipdepractiques@educalib.eu
<http://ceipdepractiques.cat>

AENOR

Empresa
Registrada

ER-1329/2005-001/21

PROJECTE
LLEGIM EN
PARELLA

Llegim en parella, tutoria entre iguals per a la millora de la comprensió lectora, al CEIP de Pràctiques.

QUÈ ÉS LLEGIM EN PARELLA?

Llegim en parella és un programa educatiu impulsat pel Grup de Recerca sobre Aprenentatge entre Iguals de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona i adherit a SINTE - equip de recerca consolidat - . El programa es basa en la tutoria entre iguals:

parelles de persones, cap d'elles professor professional de l'altra, que aprenen a través d'una activitat estructurada. El tutor, perquè ensenyar és una bona manera d'aprendre, i el tutorat, perquè rep l'ajuda ajustada i permanent del company tutor. El programa combina la tutoria entre alumnes i la tutoria familiar.

L'objectiu del programa és millorar la competència lectora, un element clau per a l'èxit escolar de l'alumnat. Les activitats (lectura en parella i comprensió lectora) són altament estructurades i permeten, quan la parella s'hi ha familiaritzat, un ús progressiu més ajustat i creatiu.

Els antecedents del programa es remunten als treballs del GRAI, amb experiències de tutoria entre iguals a primària i secundària, a les estades de recerca a Escòcia per conèixer el programa Read On i a la prova pilot dels cursos 2004-05.

La Xarxa Llegim en parella agrupa, des del 2006, més de vint centres d'arreu de Catalunya interessats tots ells en

l'aprenentatge cooperatiu i l'educació inclusiva, els equips directius dels quals manifestaven el compromís de facilitar la participació en la Xarxa de dos professors, amb l'objectiu que si el resultat de la innovació era positiu aquesta pogués ser incorporada a les actuacions habituals del centre.

Per altra banda, des del curs 2008-09, comptem amb una xarxa de centres a Saragossa, amb el programa Leemos en pareja; des del 2009-10 s'han creat dues xarxes a Euskadi amb el Bikoteka Irakurtzen - amb el suport del Govern Basc-; i una xarxa a les Illes Balears. I també hi ha una xarxa de Leemos en pareja a Xile.

FONAMENTS CONCEPTUALS

Tutoria entre iguals

La tutoria entre iguals és un mètode d'aprenentatge cooperatiu basat en la creació de parelles de persones, cap d'elles professor professional de l'altra, que aprenen a través d'una activitat estructurada amb un objectiu comú, conegut i compartit (com seria l'adquisició d'una competència curricular: la comprensió lectora en aquest programa), que s'assoleix a través d'un marc de relació planificat pel professor (Duran i Vidal, 2004).

Diverses investigacions avalen l'efectivitat de la tutoria entre iguals. Topping (1996) per exemple, presenta un balanç molt prometedor. En una revisió d'estudis anteriors, mostra que els resultats confirmen l'increment del rendiment acadèmic, una reducció del fracàs escolar, una millora de les habilitats socials, d'hàbits de treball, d'actituds positives cap a tot el que té relació amb l'entorn acadèmic i un alt nivell de satisfacció.

Dues raons avalen la potencial efectivitat de la tutoria entre iguals. Per una banda, el tutorat (alumne menys expert) aprèn perquè rep una ajuda ajustada i permanent del company tutor, en la zona de desenvolupament proper. De l'altra, el tutor

(alumne més expert) aprèn ensenyant. Diverses investigacions sostenen que quan el tutor es prepara per ensenyar (estructurant la informació, prenent responsabilitats i reflexionant per convertir-la en coneixement) i interactua amb el tutorat, té oportunitats per aprendre (Annis, 1983; Biswas, Schwartz, Leelawong i Vye, 2005; Duran 2011) i, si, a més a més, la interacció que s'estableix és de caire bidireccional, creant oportunitats de diàleg entre tots dos membres de la parella, llavors es multipliquen les oportunitats d'aprendre a través d'ensenyar (Cortese, 2005). Roscoe i Chi (2007) expliquen la millora en l'aprenentatge de tots dos membres de la parella, a partir d'activitats que promouen el fet de qüestionar-se i de reflexionar conjuntament.

La interacció entre alumnes, estructurada degudament - com fan els mètodes d'aprenentatge cooperatiu (Monereo i Duran, 2001) – és un motor d'aprenentatge significatiu. A través d'una interacció estructurada pel professor, els alumnes s'ofereixen ajudes pedagògiques, en interaccions que permeten l'ajust i la personalització.

Participació familiar

El segon component del programa és el suport familiar a la lectura que es porta a terme des de casa. La necessitat d'implicar a les famílies en l'educació dels seus fills i filles i compartir amb les escoles el desenvolupament de l'aprenentatge escolar és un element central de la qualitat educativa. Martínez (1992) conclou que quan les famílies participen activament en el centre escolar, els seus fills incrementen el rendiment acadèmic i, a més, el centre millora la qualitat de l'ensenyament.

Queda fonamentat també en la literatura científica la influència positiva de la implicació familiar sobre l'èxit escolar dels seus fills i filles (Powell, Son, File i San Juan (2010). Segons afirma Ma

(2008), quan s'estableixen relacions significatives amb l'escola, les famílies tenen més possibilitats de sentir-se competents en el suport als seus fills i de considerar-se plenament incloses en la comunitat.

Aquest fet ha portat a incloure la participació de les famílies en el programa com un dels elements clau de l'èxit d'aquest. Es tracta doncs, de formar les famílies en l'ús d'una estructura d'interacció, recolzada en materials específics, que permetin que els pares puguin acompanyar els seus fills o filles en l'aprenentatge de competències bàsiques escolars. Tenint en compte també que l'eficàcia de la col·laboració família-escola prové no només del suport que els alumnes reben dels professors i de les famílies, sinó sobretot de la continuïtat que perceben entre els objectius educatius proposats en l'àmbit escolar i familiar (Martínez, 2004).

En l'àmbit de les competències lectores, els mestres han de conèixer la diversitat de pràctiques que les famílies utilitzen per ensenyar a llegir els seus fills i reconèixer-les (Ma, 2008). Al-Momani, Ihmeideh i Naba'h (2010) suggereixen que des de l'escola es donin pautes per ensenyar a llegir per tal que l'acompanyament familiar sigui eficaç.

Tal i com afirmen Valdebenito i Duran (2010), els alumnes amb dificultats poden trobar en la tutoria de lectura familiar un bon suport per assolir nous aprenentatges.

Competència lectora

La competència lectora és el tercer fonament conceptual del programa. Com ja sabem, la competència lectora comprèn un conjunt de coneixements, habilitats i estratègies que es construeixen al llarg de la vida en diferents contextos i comunitats en les que l'individu intervé i participa i en la que el lector pren un paper protagonista reflexionant i interpretant el significat del text. Segons apunta l'OECD (2009) es pot definir com la capacitat de

comprendre i utilitzar textos escrits i de reflexionar i implicar-s'hi personalment amb la finalitat d'assolir els objectius propis, desenvolupar el coneixement i el potencial personal i participar en la societat.

Llegir és un procés d'interacció entre el lector i el text, a partir del qual el lector intenta satisfer els objectius que guien la seva lectura (Solé, 1992). La lectura implica comprendre el text escrit.

Les estratègies que cal ensenyar perquè els alumnes aprenguin a comprendre textos abasten, segons Solé (1992), comprendre els propòsits de la lectura; activar i aportar els coneixements previs; centrar-se en les informacions essencials; avaluar la consistència entre el contingut del text i els seus coneixements previs; recapitular i autointerrogar-se per comprovar la comprensió i, finalment, elaborar inferències. Cassany (2006) confirma aquest procés interactiu de la lectura en la mesura que aquesta esdevé una pràctica cultural inserida en una comunitat particular que és compartida tant per l'autor com pel lector.

D'aquesta manera, la lectura s'erigeix com una competència clau, entre altres, en la societat lletrada del segle XXI ja que possibilita l'autonomia de les persones i es considera una eina vehicular fonamental per a l'èxit acadèmic.

El programa Llegim en parella intenta crear situacions de comprensió lectora autèntiques, a l'estil de PISA, presentant textos reals. Aquests textos són seleccionats amb tres criteris: varietat de formats, complexitat adequada a l'edat i continguts potencialment interessants amb unitat de significat. Es presenten en Fulls d'activitat estructurats en tres apartats: el previ, abans de llegir, en el que es formulen preguntes que ajudin a explorar les característiques del text; a fer hipòtesis o prediccions del contingut i a activar els coneixements previs. El de lectura pròpiament dit, durant el qual es realitzen diverses lectures i en el que tutor i tutorat seguiran el mètode de lectura en parella PPP (pausa, pista, ponderació). I, en darrer lloc,

l'apartat de comprensió, després de llegir es plantegen preguntes o activitats de comprensió lectora amb formats variats i que inclouen tant activitats de comprensió literal com d'altres que estimulen la interpretació i la reflexió.

OBJECTIUS

- Posar a l'abast dels mestres metodologies amb una clara orientació inclusiva.

L'aprenentatge cooperatiu i la tutoria entre iguals, en particular, permet viure la diversitat com un valor positiu: és gràcies a la diferència (en aquest cas entre tutor i tutorat) per la que aprenem.

- Desenvolupar noves didàctiques per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua. La tutoria entre iguals i el suport familiar poden complementar les actuacions d'ensenyament i aprenentatge de les competències lingüístiques que es donen habitualment a les aules. Facilitant, d'aquesta manera, espais d'ajuda personalitzada amb alts nivells d'interacció oral tant en els centres com en el context familiar.

- Millorar la competència lectora, especialment la comprensió lectora de l'alumnat. Aquest treball sistemàtic de les estratègies de comprensió poden ajudar a assolir el repte de l'últim informe PISA: aconseguir que tot l'alumnat disposi d'un nivell suficient de capacitat lectora que li permeti seguir aprenent al llarg de la vida (lifelong learning)

- Fomentar la capacitat de cooperació entre l'alumnat. La cooperació és una habilitat clau en l'actual societat del coneixement i és en sí mateixa, una competència valuosa que desenvolupa habilitats socials i actituds bàsiques per a la vida democràtica.

- Potenciar la implicació de les famílies en les tasques escolars. Es pretén que els centres enriqueixin el ventall d'oportunitats de participació. Amb aquest programa se'ls dona l'oportunitat de

fer de tutors de lectura dels seus fills/es des de casa, després d'una sessió de formació.

- Crear i mantenir xarxes de centres cooperatius que afavoreixi el compartir i intercanviar experiències del programa entre professors i centres que el porten a la pràctica.

ORGANITZACIÓ AL CENTRE:

A nivell de centre s'ha acordat organitzar-ho de la següent manera: 6è amb 5è, 4t amb 2n i 3r amb 1r de primària.

Els anys acadèmics amb alguna de les línies triplicades es farà una concreció específica per aquell any.